EVROPSKÁ KOMISE

V Bruselu dne 11.1.2012
KOM(2011) 941 v konečném znění

ZELENÁ KNIHA

Na cestě k integrovanému evropskému trhu plateb prováděných kartou, přes internet a pomocí mobilního telefonu

(Text s významem pro EHP)

1. ÚVOD

Bezpečné, účinné, konkurenceschopné a inovační elektronické platby jsou klíčové, mají-li spotřebitelé, maloobchodníci a společnosti plně těžit z výhod jednotného trhu, a jejich důležitost dále stoupá společně s tím, jak postupně roste význam elektronického obchodu na úkor obchodů kamenných. Způsob nákupu zboží a služeb v Evropě se zásadním způsobem mění. Jelikož jsou občané a podniky EU stále více činní za hranicemi země, z níž pocházejí, usnadňují jim elektronické platby, které hladce probíhají i přes hranice, výrazně každodenní život. Jestliže Evropa naváže na úspěchy v oblasti maloobchodních plateb, má šanci stát se průkopníkem, ať už se jedná o platby uskutečňované platební kartou, přes internet nebo mobilní telefon.

První důležitý milník na této cestě představuje jednotná oblast pro platby v eurech (SEPA), která vychází z předpokladu, že by se nemělo rozlišovat mezi zahraničními a domácími elektronickými maloobchodními platbami[1] v eurech v rámci EU. Projekt SEPA se vztahuje na klíčové maloobchodní platební nástroje: příkaz k úhradě, příkaz k inkasu a platební karty. Z tohoto pohledu by systém SEPA měl být odrazovým můstkem pro vytvoření konkurenceschopného a inovačního evropského platebního trhu dvěma způsoby. První se týká stále rostoucího podílu on-line nebo internetových plateb (e-plateb) a mobilních plateb (m-plateb). Oblast plateb mění především hromadné využívání chytrých telefonů a přináší nové platební aplikace, například elektronické peněženky, které nahrazují skutečné peněženky a karty, nebo virtuální jízdenky na veřejnou dopravu uložené v mobilním telefonu. V tomto ohledu mohou celoevropské platební nástroje SEPA poskytnout základ pro integrovanější a bezpečnější inovace plateb. Za druhé, stávající normy a pravidla vytvořená v rámci systému SEPA by mohla být uplatněna i na platební nástroje v jiných měnách, než je euro, takže by se jednotný trh pro platby neomezoval jen na transakce v eurech.

Výhody větší integrace trhu by pramenily zejména z těchto čtyř hnacích prvků:

1) *Větší konkurence* – v síťovém odvětví, jakým platby jsou, se přístup nových subjektů nebo konkurentů z jiných členských států na trh uskutečňuje prostřednictvím integrace. Na základě společných otevřených norem by poskytovatelé služeb mohli nabízet svá stávající platební řešení ve více státech. Tak by rozšířili svou odbytovou základnu, a tím vytvořili další pobídku pro inovaci. Náklady a ceny poskytování plateb by následně začaly klesat. Větší konkurence by navíc mohla zmírnit stávající převahu dvou mezinárodních karetních systémů na trhu platebních karet.

2) *Širší výběr a větší průhlednost pro spotřebitele*– díky širší nabídce konkurenčních služeb by si uživatelé platebních služeb mohli vybírat platební nástroje a poskytovatele, kteří nejlépe odpovídají jejich potřebám. V dnešní době spotřebitelé mnohdy ani nezaznamenají, jaké náklady jsou spojeny se způsobem platby, který si zvolí[2]. Kvůli skrytým nákladům je často použita ta nejdražší platební metoda a náklady jsou nepřímo přeneseny na všechny spotřebitele prostřednictvím zvýšených

---

[1] Maloobchodní platby jsou definovány jako platební transakce, kde alespoň jedna strana transakce (tj. plátce, příjemce nebo oba) není finanční institucí. Maloobchodní platby tedy představují všechny platební transakce, které neprobíhají mezi dvěma bankami.

[2] To je důsledek komplexních poplatků mezi různými poskytovateli platebních služeb, kteří se podílejí na platební transakci, a poplatků, které poskytovatel platebních služeb účtuje obchodníkovi prodávajícímu zboží nebo službu.

cen. Naproti tomu integrovaný a transparentní trh by směroval spotřebitele k nejúčinnějším platebním nástrojům.

3) *Více inovací* – integrovaný trh zvýší úspory z rozsahu. To znamená, že stávající účastníci by měli více příležitostí ušetřit na nákladech nebo zvýšit příjmy. Díky novým subjektům na trhu by stoupla motivace k inovaci a zvětšil by se její geografický rozsah.

4) *Větší zabezpečení plateb a důvěra zákazníků* – v souladu s pokrokem dosaženým v oblasti bezpečných a zabezpečených plateb v prodejním místě by integrovaný trh zvýšil zabezpečení platebních transakcí na dálku, jako jsou e-platby a m-platby, a důvěru spotřebitelů v tyto platební transakce.

Integrovaný trh platebních služeb v EU by mimoto mohl poskytovat rovněž administrativní údaje, které by mohly být použity pro vypracovávání harmonizovaných statistik. Tak by se zlepšila kvalita a rozsah statistik EU, aniž by společnostem vznikaly dodatečné náklady, a jen s omezenými investicemi pro statistické společenství.

Tato zelená kniha posuzuje aktuální situaci v oblasti plateb prováděných kartou, přes internet a pomocí mobilního telefonu v Evropě, zjišťuje nedostatky ve stávající situaci v porovnání s vizí plně integrovaného platebního trhu a překážky, které tyto nedostatky způsobují. Účelem této zelené knihy je zahájit proces rozsáhlých konzultací se zainteresovanými subjekty s cílem ověřit analýzu Komise nebo k ní přispět a pomoci nalézt správnou cestu ke zlepšení integrace trhu.

2. AKTUÁLNÍ SITUACE A NEDOSTATKY V OBLASTI PLATEB

Trh maloobchodních plateb v eurech představuje jeden z největších na světě a zahrnuje miliony společností a tisíce milionů občanů. Podle statistik Evropské centrální banky (ECB) bylo v roce 2009 jen v eurozóně uskutečněno 58 miliard maloobchodních platebních transakcí. Příloha 1 uvádí rozdělení podle platebních nástrojů. Ekonomické přínosy integrace tohoto trhu jsou značné. Studie například ukazují, že úplný přechod na systém SEPA u bezhotovostních úhrad, inkasa a platebních karet by mohl během šesti let přinést přímé i nepřímé výhody ve výši 300 miliard EUR. Aktuální míra integrace plateb na úrovni Evropské unie se u jednotlivých platebních nástrojů (jako jsou příkazy k úhradě, příkazy k inkasu a platební karty) a kanálů (e- nebo m-platby) používaných k uskutečňování plateb výrazně liší.

2.1. Hlavní platební nástroje (příkaz k úhradě a příkaz k inkasu)

Příkaz k úhradě a příkaz k inkasu jsou jediné platební nástroje, pro něž existují zvláštní celoevropské platební systémy, konkrétně pravidla pro systém bezhotovostních úhrad SEPA (SCT) a systém přímého inkasa SEPA (SDD) vypracovaná Evropskou radou pro platební styk (EPC) pro platby v eurech. V prosinci 2010 Komise předložila návrh nařízení, kterým se stanoví povinné lhůty pro přechod z vnitrostátních platebních systémů na celoevropské systémy[3]. Dosažení tohoto základního milníku položí základ pro další integraci trhu pro níže popsané platební nástroje a kanály.

---

[3] Návrh nařízení, kterým se stanoví technické požadavky pro úhrady a inkasa v eurech a kterým se mění nařízení (ES) č. 924/2009, KOM(2010) 775, http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:52010PC0775:EN:NOT.

2.2. Platební karty

Platební karty jsou nejběžněji a nejčastěji používaným elektronickým platebním nástrojem pro maloobchodní platby. Z hlediska objemu (počet transakcí) představovaly v roce 2009 platby kartou třetinu všech maloobchodních plateb. V EU se v té době používalo zhruba 726 milionů platebních karet, což je 1,45 karty na obyvatele. Spotřebitelé v EU průměrně utratili 2 194 EUR na kartu ve 43 transakcích kartou v prodejních místech (v roce 2009[4], údaje rozdělené podle států viz příloha 1).

Integrace evropského trhu platebních karet však zdaleka není dokončena a hmatatelných výsledků je ještě málo. Prudký nárůst objemu plateb kartou za posledních deset let a výsledné úspory z rozsahu nepřinesly žádný významný pokles nákladů spotřebitelů a mezibankovních a transakčních poplatků, které musejí platit obchodníci. Domácí systémy debetních karet navíc často nejsou přijímány mimo členský stát svého původu, což brání rozvoji jednotného trhu. Podvodné užití platebních karet rovněž zůstává problémem, zejména u transakcí na dálku.

2.3. Platby přes internet (e-platby)

E-platby jsou platební transakce uskutečňované přes internet, obvykle jedním ze tří následujících způsobů:

1) *transakce platební kartou* na dálku přes internet;

2) příkaz k úhradě nebo příkaz k inkasu na bázi *internetového bankovnictví*, u kterých plátce provádí autentizaci prostřednictvím internetového bankovního portálu (v současnosti funguje pouze na vnitrostátní úrovni)[5];

3) platby prostřednictvím *poskytovatelů e-plateb*, u nichž si spotřebitel založil vlastní účet. Na účet může zasílat finanční prostředky „tradičními“ platebními metodami, například bankovním převodem nebo platbou kreditní kartou.

Se zaváděním elektronického obchodu, tedy nákupu a prodeje produktů přes internet, hrají e-platby čím dál důležitější roli. Podle společnosti Forrester Research[6] se očekává, že počet lidí v Evropě, kteří nakupují přes internet, vzroste ze 141 milionů v roce 2009 na 190 milionů v roce 2014. Roční míra růstu velikosti trhu elektronického obchodu se v příštích pěti letech předpokládá okolo 10 %. Průměrné výdaje na obyvatele na úrovni EU podle prognóz vzrostou z 483 EUR v roce 2009 na 601 EUR v roce 2014. I přes významný potenciál růstu elektronický obchod aktuálně představuje pouze 3,4 % veškerého evropského maloobchodu[7], takže je zde ještě značný nevyužitý potenciál růstu.

Na základě veřejných konzultací o budoucnosti elektronického obchodu[8] byly platby označeny za jednu z hlavních překážek jeho budoucího růstu. Související klíčové otázky

---

4 Zdroj: Statistiky platebního styku ECB, únor 2011. Podrobné statistiky podle jednotlivých zemí viz příloha 1.

5 Tyto transakce mohou být uskutečňovány buď přímo prostřednictvím systému internetového bankovnictví plátce, nebo prostřednictvím třetí strany (např. Ideal v Nizozemsku, Giropay a Sofortüberweisung v Německu nebo EPS v Rakousku).

6 http://www.forrester.com/ER/Press/Release/0,1769,1330,00.html.

7 Euromonitor 2010.

8 http://ec.europa.eu/internal_market/consultations/2010/e-commerce_en.htm.

konzultace zahrnovaly rozmanitost platebních metod v členských státech, náklady spotřebitelů a obchodníků na platby, zejména platby velmi malých částek (mikroplatby), a zabezpečení plateb. Neexistence soudržného a komplexního (samo)regulačního rámce aktuálně vytváří evropské prostředí e-plateb, které je v každé zemi jiné a celkově roztříštěné s malým počtem úspěšných domácích systémů elektronických plateb a omezeným počtem velkých mezinárodních subjektů ze států mimo Evropu.

2.4. Mobilní platby (m-platby)

M-platby jsou platby, u nichž se údaje o platbě a pokyny pro platbu zadávají, přenášejí nebo potvrzují prostřednictvím mobilního telefonu nebo zařízení. To se může vztahovat na on-line nebo off-line nákupy služeb, digitálního nebo fyzického zboží.

Mobilní platby můžeme rozdělit do dvou hlavních kategorií:

1) *M-platby na dálku* se zpravidla uskutečňují přes internet/WAP[9] nebo prémiové SMS služby, které jsou plátci naúčtovány prostřednictvím operátora mobilní sítě. Většina m-plateb na dálku přes internet je v současnosti založena na systémech plateb platebními kartami. Jiná řešení založená na příkazu k úhradě nebo k inkasu jsou sice technicky uskutečnitelná a nejspíš i stejně bezpečná, účinná a konkurenceschopná, ale zdá se, že se jim nedaří prorazit na trhu.

2) *Bezkontaktní platby* (*proximity payments*) se obecně uskutečňují přímo v místě prodeje. Při použití technologie Near Field Communication (NFC, technologie výměny údajů na velmi krátkou vzdálenost), v současnosti přední bezkontaktní technologie, platby vyžadují speciálně vybavené telefony, které lze rozeznat, když se přiblíží k modulu čtečky v místě prodeje (např. obchody, veřejná doprava, parkoviště).

Tyto definice, zejména pokud jde o m-platby na dálku, naznačují, že je předěl mezi elektronickými a mobilními platbami nejasný a tato nezřetelnost může být v budoucnu ještě silnější.

Objem plateb realizovaných pomocí mobilních telefonů je v současnosti nejrychleji rostoucí oblastí ze všech platebních metod. Tento vývoj podporuje rychlé rozšiřování chytrých telefonů, které nabízejí možnost instalace sofistikovaných platebních aplikací. Podle prognóz společnosti Juniper Research mezi lety 2010 a 2012 vzroste hodnota všech m-plateb v celosvětovém měřítku ze 100 miliard USD na 200 miliard USD. Další studie uvádějí, že hodnota m-plateb na celém světě v roce 2014 překročí 1 bilion USD a jen v Evropě dosáhne celkem 350 miliard USD. Odhaduje se také, že do stejné doby bude technologii NFC používat jeden z pěti chytrých telefonů.

Pronikání m-plateb na trh má v EU stále značný neuskutečněný potenciál v porovnání například s oblastí Asie a Tichomoří. Podle odhadů výzkumné společnosti Gartner bylo v západní Evropě v roce 2010 7,1 milionu uživatelů mobilních plateb v porovnání s 62,8 milionu uživatelů v oblasti Asie a Tichomoří, přičemž velký podíl připadal na Japonsko.

---

[9] Protokol internetových aplikací pro mobilní zařízení (Wireless Application Protocol, WAP) vyvinula organizace Open Mobile Alliance (OMA), fórum pro zainteresované subjekty v odvětví, kde tyto subjekty domlouvají společné specifikace v odvětví mobilních telefonů. Prohlížeč WAP je běžně používaný internetový prohlížeč pro mobilní telefony.

Jedním z hlavních důvodů pro pomalejší tržní zavádění v Evropě je vysoce fragmentovaný trh mobilních plateb. Klíčové tržní subjekty (operátoři mobilních sítí, poskytovatelé platebních služeb, výrobci mobilních telefonů) se ještě nedokázaly shodnout na životaschopném obchodním modelu, který by umožnil interoperabilní platební řešení. Z toho důvodu jsou nejrozsáhlejší a nejslibnější světové iniciativy v oblasti m-plateb v současné době zaváděny mimo Evropu. Společnosti Apple, Google a Visa oznámily intenzivní snahy o zapojení se do obchodu v oblasti m-plateb.

Snahy o integraci m-plateb na evropské úrovni v současnosti probíhají na samoregulačním základě. V této souvislosti EPC spolupracuje se světovou asociací mobilních operátorů (GSMA) a v červenci 2010 vydala bílou knihu o mobilních platbách[10]. Bílá kniha se zaměřuje na mobilní platby prostřednictvím platebních karet.

Stejně jako u e-plateb hrozí kvůli neexistenci konkrétního evropského rámce, který by řešil hlavní problémy, jako jsou technické normy, zabezpečení, interoperabilita a spolupráce mezi účastníky trhu, pokračující fragmentace trhu m-plateb v Evropě. Kromě toho se zdá, že jak u e-plateb, tak u m-plateb se (potenciální) účastníci trhu zdráhají investovat, dokud nebude vyjasněna právní situace ohledně rozsahu uplatňování kolektivních ujednání o poplatcích, například za platební karty (viz bod 4.1 níže).

3. VIZE A CÍLE

Podle vize systému SEPA, kterou předložila Evropská komise a ECB a která se týká elektronických maloobchodních plateb v eurech v EU[11], by neměly být žádné rozdíly mezi přeshraničními a domácími platbami. Na základě norem a pravidel systému SEPA by tyto rozdíly měly přestat platit i v případě plateb jinými měnami než eurem v rámci EU. Tak by na úrovni EU vznikl skutečně jednotný digitální trh. Úplná integrace by znamenala, že:

spotřebitelé používají pro všechny platební transakce jeden bankovní účet, i když žijí v zahraničí nebo často cestují po Evropské unii. Zrychlením inovace budou platby praktičtější a lépe uzpůsobené konkrétním okolnostem nákupní transakce (on-line vs. off-line, platby malých vs. velkých částek atd.);

podniky a veřejné správy mohou zjednodušit a zefektivnit své platební procesy a centralizovat finanční operace v celé EU. To představuje významný potenciál pro vytvoření úspor. Společné otevřené normy a rychlejší vypořádání platebních transakcí navíc zlepší peněžní tok;

obchodníci mohou také těžit z levných, účinných a bezpečných elektronických platebních řešení. Díky větší konkurenci jsou alternativy k nakládání s hotovostí atraktivnější. To obratem zvyšuje důležitost přechodu na elektronické obchodování a vede k lepším zkušenostem zákazníků s prováděním plateb;

*poskytovatelé platebních služeb (*dále jen „*PPS*“*)*, tj. banky a nebankovní PPS, mohou těžit z úspor z rozsahu prostřednictvím standardizace platebních nástrojů, a tím dosáhnout úspor na

[10] http://www.europeanpaymentscouncil.eu/knowledge_bank_detail.cfm?documents_id=402 a http://www.europeanpaymentscouncil.eu/knowledge_bank_detail.cfm?documents_id=557.

[11] Společné prohlášení Evropské komise a Evropské centrální banky, http://www.ecb.int/press/pr/date/2006/html/pr060504_1.en.html.

nákladech po prvotní investici. Otevírá se přístup na nové trhy, jak pro zvýšení příjmové základny u stávajících platebních nástrojů, tak pro zavádění inovací ve větším měřítku;

poskytovatelé technologií, jako jsou prodejci softwaru, zpracovatelé a poradci v oblasti IT, mohou svoji vývojářskou činnost a řešení založit na celoevropských nástrojích, a tím umožnit inovace ve všech členských státech EU.

Aby se tato vize stala skutečností v případě plateb kartou, e-plateb a m-plateb, je třeba vyřešit řadu dalších otázek, jako je zabezpečení, volnost výběru, ničím neomezené technické a obchodní inovace, standardizace různých komponent a interoperabilita. Podrobněji se těmito otázkami zabývá následující kapitola.

4. POTŘEBA POSÍLIT A ZRYCHLIT INTEGRACI TRHU

V souladu s výše uvedenou vizí bylo nalezeno pět možných způsobů stimulace další integrace plateb kartou, e-plateb a m-plateb.

4.1. Fragmentace trhu, přístup na trh a vstup na trh v zahraničí

V této souvislosti můžeme najít řadu samostatných problémů. Je důležité poznamenat, že tyto problémy, přestože všechny historicky pramení z obchodních postupů spojených s platebními kartami, jsou buď uplatňovány ve stejné podobě na e-platby a m-platby, nebo mají alespoň značné vedlejší účinky, které e-platby a m-platby ovlivňují nepřímo, například když se e-platba nebo m-platba uskutečňuje prostřednictvím platební karty.

4.1.1. Vícestranné mezibankovní poplatky (MIF – Multilateral Interchange Fees)

V „klasickém“ obchodním modelu čtyřstranných karetních systémů hradí mezibankovní poplatky za každou transakci kartou poskytovatel platebních služeb obchodníka (zúčtovací PPS) poskytovateli platebních služeb držitele karty (vydávající PPS). Mezibankovní poplatky mohou být dohodnuty dvoustranně, mezi vydávajícím a zúčtovacím PPS, nebo vícestranně prostřednictvím rozhodnutí zavazujícího všechny PPS, kteří se účastní systému platebních karet. Více podrobností o MIF uvádí příloha 2[12].

Orgány a regulátoři v oblasti hospodářské soutěže se mezibankovními poplatky již nějakou dobu zabývají. V některých státech, které nejsou součástí EU[13], jsou tyto poplatky regulovány. V EU přijala Evropská komise a vnitrostátní orgány pro hospodářskou soutěž několik rozhodnutí, která zakazují některé úmluvy o poplatcích MIF v rámci pravidel hospodářské soutěže EU[14].

Obvyklé odůvodnění poplatků MIF je, že poskytují vydávajícím PPS základ pro povzbuzování spotřebitelů k používání platební karty. Výběr poplatků MIF umožňuje vydávajícímu PPS poskytovat karty s nulovým či nízkým poplatkem pro držitele karty

---

12 Příloha obsahuje zejména více podrobností o analýze vhodné sazby poplatků MIF za použití testu MIT (metodika lhostejnosti obchodníka), kterou uskutečnilo GŘ pro hospodářskou soutěž v souladu s čl. 101 odst. 3 Smlouvy o fungování EU.

13 Austrálie, USA.

14 Rozhodnutí týkající se společnosti Visa, MasterCard, rozhodnutí týkající se polské MasterCard, rozhodnutí týkající se maďarské MasterCard, rozhodnutí týkající se italské MasterCard.

a případně také bonusy[15] pro spotřebitele (např. vzdušné míle). Tento „vyrovnávací mechanismus“ může zvýšit účinnost při častějším používáním karty.

Existence široké škály různých (sazeb) poplatků a různých časových harmonogramů a rozsahu právních řízení, která probíhají nebo již byla dokončena na úrovni členských států a na úrovni EU, by mohla vést k narušení jednotného trhu. To by mohlo zhoršit fragmentaci trhu a znamená to, že maloobchodníci ještě nemohou využívat výhod jednotného trhu v oblasti platebních karet.

Vysoké poplatky MIF mohou navíc představovat překážku pro nízkonákladové karetní systémy a ostatní platební systémy (např. e-platby a m-platby) ve vstupu na trh.

Tyto charakteristiky poplatků MIF obecně platí u čtyřstranných systémů. Třístranné systémy, kde existuje jen jeden PPS, který poskytuje služby jak plátci, tak příjemci, používají „implicitní“ mezibankovní poplatek, který může vyvolat podobné problémy související s nedostatkem konkurenčního tlaku.

Problém vysokých poplatků MIF a nedostatečné průhlednosti (viz bod 4.2) je důležitý zejména pro obchodníky, kteří přijímají platební karty pro komerční klientelu, tedy platební karty vydané pro společnosti a jejich zaměstnance, aby mohli hradit výdaje související s prací (např. služební cesty, kancelářské potřeby)[16], což může držitele karet formou bonusů a dalších výhod podněcovat k využívání tohoto platebního prostředku.

Otázky

1) Poplatky MIF se mohou v rámci stejného systému platebních karet v jednotlivých zemích lišit a mohou být jiné pro přeshraniční platby. Může to způsobovat problémy na integrovaném trhu? Domníváte se, že rozdílné smluvní podmínky na trzích platebních karet v různých členských státech odrážejí objektivní strukturální rozdíly na těchto trzích? Mohlo by se podle Vašeho názoru uplatňování rozdílných poplatků za domácí a přeshraniční platby zakládat na objektivních důvodech?

2) Je zapotřebí zvýšit právní srozumitelnost v oblasti mezibankovních poplatků? Pokud ano, jak a pomocí jakého nástroje by toho podle Vás mohlo být dosaženo?

3) Pokud se domníváte, že je potřeba přijmout opatření v oblasti mezibankovních poplatků, kterých problémů by se měla týkat a jakou by měla mít formu? Například snížení sazeb poplatků MIF, zajištění transparentnosti poplatků a umožnění přístupu na trh? Měly by být zahrnuty třístranné systémy? Mělo by se rozlišovat mezi spotřebitelskými platebními kartami a platebními kartami pro komerční klientelu?

---

15 Vydávající banky mohou podněcovat časté používání karty nabídkou dalších výhod nebo odměn, jako je cestovní pojištění, slevy na platbách nebo dokonce vrácení části ceny zakoupeného zboží a služeb. V některých případech jsou zákazníkům účtovány také další poplatky, pokud kartou neplatí dostatečně často nebo v daném období neutratí požadované množství peněz.

16 Platební karty pro komerční klientelu se dělí na tři hlavní podkategorie: (i) tzv. *business cards*, což jsou platební karty, které se obvykle vydávají zákazníkům z řad malých podniků, kterým na rozdíl od spotřebitelských platebních karet nejsou poskytovány žádné doplňkové služby, (ii) *corporate cards* jsou platební karty, které se obvykle vydávají zákazníkům z řad středních až velkých podniků, jimž jsou poskytovány doplňkové informační služby, a (iii) *purchasing cards*, což jsou firemní platební karty, které se používají pro komerční nákupy a často nabízejí fakturační služby související s DPH.

4.1.2. Přeshraniční akvizice (cross-border acquiring)

Přeshraniční akvizice označuje situaci, kdy obchodník využívá služby zúčtovacího PPS usazeného v jiné zemi. Nejenže obchodníci v rámci tohoto uspořádání těží z větší konkurence v oblasti transakčních poplatků pro obchodníky, ale společnosti také mohou pro své transakce určit jednoho akvizitora, což zajistí správní účinnost a přeshraniční konkurenci.

Rozvoji přeshraniční akvizice však stojí v cestě řada problémů. Kromě rozdílů v technických normách (kterým se věnuje bod 4.3) může přeshraniční akvizici činit méně atraktivní pro obchodníky řada pravidel a podmínek mezinárodních karetních systémů:

– Mezinárodní karetní systémy uplatňují speciální autorizační režimy a speciální poplatky za účast v systému/licenční poplatky pro zúčtovací subjekty nabízející přeshraniční služby.

– Přeshraniční zúčtovací subjekty musí platit vydávajícím PPS domácí mezibankovní poplatky MIF platné v zemi, kde se nachází místo prodeje. To zabraňuje tomu, aby obchodníci hledali nejlevnější zúčtovací subjekt, přestože přeshraniční PPS obvykle není přihlášen k dotčeným domácím poplatkům MIF, které stanoví poskytovatelé platebních služeb v dotčené zemi.

– Přeshraniční zúčtovací subjekty mohou být rovněž v nevýhodě v zemích, kde domácí PPS mají paralelní sítě založené na dvoustranných dohodách o mezibankovních poplatcích. To zabraňuje rozvoji přeshraniční konkurence, jelikož zúčtovací subjekty musí platit oficiální plnou výši poplatků MIF.

Otázky

4) Existují v současné době nějaké překážky pro přeshraniční nebo centrální akvizici? Pokud ano, proč tomu tak je? Přineslo by usnadnění přeshraniční nebo centrální akvizice významné výhody?

5) Jak by bylo možné přeshraniční akvizici usnadnit? Domníváte-li se, že je nutné přijmout potřebná opatření, jakou formu by měla mít a jaké aspekty by měla pokrývat? Je například předchozí povinné schválení přeshraniční akvizice systémem platebních karet odůvodnitelné? Měla by být výše poplatků MIF vypočítávána podle toho, ve které zemi sídlí maloobchodník (v místě prodeje)? Nebo by se na přeshraniční akvizici měly vztahovat přeshraniční poplatky MIF?

4.1.3. Co-badging

Co-badging (společné označování) představuje umístění různých značek platebních systémů na stejné kartě nebo zařízení. V současné době nejslibnějším způsobem, jak umožnit vstup na trh novým systémům, je přesvědčit vydávajícího PPS ke společnému označení platebních karet tak, aby nesly značku stávajícího (mezinárodního) systému společně se značkou nově vstupujícího subjektu. Tak by si spotřebitelé mohli při placení mezi značkami vybrat (za předpokladu, že obchodník přijímá obě značky), a to s ohledem na možné bonusy od vydávajícího PPS (vzdušné míle atd.) a možné pobídky od obchodníka (účtování přirážek, slevy, další postupy řízení).

V tuto chvíli není jasné, jestli, a pokud ano, do jaké míry, pravidla stávajících systémů umožňují, aby značky, které s nimi nyní na vnitrostátních trzích rovněž soutěží, figurovaly na stejné kartě. Systémy mohou rovněž stanovit oznamovací povinnost nebo poplatky pro

vydávající a zúčtovací subjekty za transakce prováděné kartami, které nesou jejich značku, i když jejich značka v těchto transakcích použita není. Rámec SEPA pro platební karty stanoví pravidlo, na jehož základě vydávající PPS může po dohodě se spotřebitelem předem zvolit značku, která se použije v místě prodeje na kartě nesoucí dvě značky. Společné označování co-badging by tedy mohlo vyvolat otázky z hlediska konkurence, pokud je používáno za účelem omezení nebo přílišného ovlivnění výběru značky a/nebo platebního nástroje. Prozatím je otázka označování co-badging omezena na karty, ale v budoucnu se bude stále více týkat mobilních plateb.

Otázky

6) Jaké jsou možné výhody nebo nevýhody co-badging? Existují nějaká potenciální omezení společného označování, která jsou obzvláště problematická? Je-li to možné, vyčíslete rozsah problému. Je třeba řešit omezení, která v souvislosti s co-badging uplatňují stávající systémy, a pokud ano, jakou formou?

7) Pokud se používá platební nástroj se společným označením, kdo by měl rozhodovat o tom, který nástroj se použije jako první? Jak by se to mohlo provést v praxi?

4.1.4. Oddělení karetních systémů od zpracovávání karetních plateb

Některé karetní systémy mají dceřiné podniky, které zpracovávají transakce, a mohou od účastníků systému požadovat, aby tyto dceřiné podniky používali. To představuje překážku pro vstup nových zpracovatelů a karetních systémů na trh, kterou by bylo možné odstranit účinným oddělením správy karetních systémů od subjektů, které zpracovávají karetní platby. Oddělení by tudíž zvýšilo konkurenci mezi karetními systémy a mezi zpracovateli a umožnilo by bankám účastnit se jen jedné slučitelné infrastruktury. Rámec SEPA pro platební karty umožňuje oddělení správy systému od zpracovávání, ale nestanoví konkrétní opatření.

Skutečnost, že v současné době chybí společný rámec interoperability, má za následek segmentovaný trh zpracovávání karetních transakcí. Proto je zapotřebí zlepšit technické a obchodní postupy zúčtování a/nebo vypořádání plateb mezi bankami, které používají různé infrastruktury. Vývoj norem zpracování, které by byly nezávislé na jednotlivých systémech, by rovněž usnadnil realizaci oddělení karetního systému od zpracovatelských subjektů.

Otázky

8) Domníváte se, že je spojení karetního systému a zpracovatelských subjektů problematické, a pokud ano, proč? O jak závažný problém se jedná?

9) Bylo by třeba v této souvislosti přijmout nějaká opatření? Přikláníte se k zákonnému oddělení (tj. provoznímu oddělení, přestože vlastnictví by bylo zachováno stejné holdingové společnosti) nebo „plnému oddělení vlastnictví“?

4.1.5. Přístup k vypořádacím systémům

Na rozdíl od bank nemají platební instituce definované ve směrnici 2007/64/ES o platebních službách na vnitřním trhu (PSD)[17] a instituce elektronických peněz přímý přístup k zúčtovacím a vypořádacím systémům. V souladu s čl. 2 písm. b) směrnice o neodvolatelnosti

[17] Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2007/64/ES ze dne 13. listopadu 2007 o platebních službách na vnitřním trhu, Úř. věst. L 319, 5.12.2007, s. 1.

zúčtování se mohou na určeném vypořádacím systému podílet jen úvěrové instituce a investiční společnosti. V důsledku toho ostatní PPS namítají, že nedokážou konkurovat bankám na rovnoprávném základě, jelikož pro vypořádání plateb musejí využívat služeb banky.

Otázky

10) Je pro platební instituce a instituce elektronických peněz problematické, že nemají přímý přístup k zúčtovacím a vypořádacím systémům, a pokud ano, o jak závažný problém se jedná?

11) Měl by být stanoven společný rámec pro zpracovávání karetních transakcí, kterým se stanoví pravidla pro zpracovávání karetních transakcí SEPA (tj. autorizace, zúčtování a vypořádání)? Měl by stanovit podmínky a poplatky pro přístup k infrastrukturám pro zpracovávání karetních transakcí na základě transparentních a nediskriminačních kritérií? Měl by řešit účast platebních institucí a institucí elektronických peněz v určených vypořádacích systémech? Měla by být směrnice o neodvolatelnosti zúčtování a/nebo směrnice o platebních službách na vnitřním trhu příslušným způsobem změněna?

4.1.6. Soulad s rámcem SEPA pro platební karty (SCF)

Rámec SEPA pro platební karty (dále jen „SCF“), který vytvořila Evropská rada pro platební styk (EPC), nebyl plně zaveden dne 1. ledna 2011, jak bylo původně naplánováno, jelikož řada jeho základních prvků není aktivně uplatňována. Potenciální dopad rámce SCF se neomezuje na platby v eurech. Zatímco se rámec SCF vztahuje na běžné platební karty používané k provádění plateb a výběrů hotovosti v eurech v celé oblasti SEPA, PPS a systémy provozované v zemích oblasti SEPA, v nichž není zavedeno euro, jsou motivovány k tomu, aby byly v souladu s rámcem SCF, a mohly tak zpracovávat transakce v eurech. Podle SCF budou stávající platební systémy, které nejsou v souladu se systémem SEPA, pro transakce v eurech v zásadě z trhu postupně vyřazeny. To znamená, že systémy, které nejsou v souladu, po úplném zavedení rámce SCF zmizí. SCF stanoví povinnost, aby karty byly v souladu se systémem SEPA: platby kartou musí být garantovány vydávajícím PPS a musí být plně provedeny normy EMV (čip a PIN). Tyto technické požadavky také ovlivňují/omezují obchodní modely, které mají být uplatňovány v Evropské unii, s výhodou, že pro systémy, které jsou povoleny, je vytvořen jednotný integrovaný evropský trh.

Otázky

12) Jaký je váš názor na obsah rámce SCF a jeho dopad na trh (produkty, ceny, smluvní podmínky)? Postačí rámec SCF k tomu, aby podpořil integraci trhu na úrovni EU? Je zapotřebí některé oblasti přezkoumat? Měly by systémy, které nejsou v souladu, po úplném zavedení SCF zmizet, nebo vidíte důvod, proč by měly existovat dále?

4.1.7. Informace o dostupnosti finančních prostředků

V řadě obchodních modelů platebních služeb představuje předem poskytnutá informace o dostupnosti finančních prostředků, která je nezbytná pro autorizaci a/nebo platební záruku určité platební transakce, zásadní prvek. Jako instituce, u nichž jsou bankovní účty vedeny, mají banky „funkci brány“, která účinně určuje životaschopnost řady obchodních modelů. I když u některých nových platebních služeb spotřebitel souhlasí s poskytnutím informace o dostupnosti finančních prostředků na jeho bankovním účtu poskytovatelům platebních

služeb, které si zvolí, může banka odmítnout poskytnout přístup k těmto informacím jiným poskytovatelům platebních služeb. Vzhledem k tomu, jak důležité je zabezpečení plateb a důvěra v platební systém obecně, a vzhledem ke skutečnosti, že banky podléhají dozoru, mohou být tato odmítnutí v některých případech odůvodněná. Tím však vzniká střet zájmů pro banky, které mohou být podněcovány k odmítnutí spolupráce i přes svolnost svých zákazníků. To by mohlo nadměrně omezovat vznik bezpečných a účinných alternativních platebních řešení i přes to, že se na ně vztahují obezřetnostní požadavky.

Otázky

13) Je potřeba poskytovat nebankovním institucím přístup k informacím o dostupnosti finančních prostředků na bankovních účtech se souhlasem zákazníka, a pokud ano, jak by bylo potřeba takové informace omezit? Měla by být zvážena opatření, která by přijaly veřejné orgány, a pokud ano, jaké aspekty by měla pokrývat a jakou formu by měla mít?

4.1.8. Závislost na transakcích platební kartou

Používání karet na celém světě nadále roste. Světové objemy transakcí mezi lety 2009 a 2010 vzrostly o 9,7 %. Karty stále zůstávají upřednostňovaným nástrojem pro bezhotovostní platby a jejich podíl na většině trhů přesahuje 40 %[18]. Vzhledem k rostoucímu využívání platebních karet včetně oblasti elektronického obchodu je pravděpodobné, že se bude zvyšovat počet společností, jejichž činnosti závisejí na schopnosti přijímat platby kartou. V takovém případě se naskýtá otázka, jestli je ve veřejném zájmu definovat objektivní pravidla popisující okolnosti, za nichž mohou karetní platební systémy jednostranně odmítnout přijetí, a postupy, jakými to mohou udělat.

Otázky

14) Domníváte se, že vzhledem k rostoucímu využívání platebních karet existují společnosti, jejichž činnost závisí na jejich schopnosti přijímat platby kartou? Uveďte prosím konkrétní příklady společností nebo odvětví. Pokud ano, je potřeba stanovit objektivní pravidla chování poskytovatelů platebních služeb a systémů platebních karet vůči závislým uživatelům?

4.2. Transparentní a nákladově efektivní stanovování cen platebních služeb pro spotřebitele, maloobchodníky a další podniky

Skutečné náklady na platební služby jsou často neprůhledné jak pro spotřebitele, tak pro obchodníky, což vede k vyšším nákladům na platby v hospodářství EU. Nedostatek transparentnosti se vztahuje převážně na trh platebních karet, ale souvislosti mezi platbami kartou, e-platbami a m-platbami mají důsledky pro všechny tyto platební metody. Kromě toho by zvýšená transparentnost v tvorbě cen měla být vnímána jako způsob, jak snížit náklady na platební transakce u všech dotčených stran, a tím pádem optimalizovat náklady v celé EU ve prospěch uživatelů platebních služeb. Další problém, který se vztahuje ke stanovování cen platebních služeb, se týká mikroplateb, tedy plateb malých částek, které jsou ze své podstaty často uskutečňovány kartou, přes internet nebo mobilní telefon. Jak spotřebitelé, tak obchodníci často považují poplatky za platby za přehnané, protože obvykle představují

[18] World Payments Report 2011 (Zpráva o světových platbách 2011), s. 10, CapGemini, RBS a EFMA.

výrazně vyšší podíl hodnoty transakce než v případě plateb velkých částek. Tato situace mohla přispět k vývoji alternativních digitálních měn.

4.2.1. Vztah spotřebitel – obchodník: transparentnost

Spotřebitelé zřídkakdy znají úplné náklady na používání určitých platebních nástrojů, tedy nejenom náklady, které nesou přímo oni, ale také ty, které nesou příjemci plateb (obchodníci). Jsou-li náklady na používání různých platebních nástrojů (např. různé značky karet, hotovost, šeky) pro spotřebitele stejné, mají tendenci domnívat se, že obchodníkovi je jedno, kterou platební metodu si zvolí. Spotřebitelé tudíž při volbě platebního nástroje vycházejí buď z jeho praktičnosti, nebo potenciálních výhod, které by mohli získat na základě používání určité platební metody.

Nicméně platební nástroj, který si spotřebitel vybere, nemusí být optimální z hlediska úplných nákladů pro hospodářství. Obchodníci obvykle promítají své transakční náklady do cen zboží a služeb, které nabízejí. V konečném důsledku to znamená, že všichni spotřebitelé za své nákupy zaplatí více, aby pokryli skutečné náklady dražších platebních metod, které někteří z nich používají.

Budou-li celkové náklady na používání různých platebních nástrojů transparentnější, mohly by se snížit celkové náklady na platby v hospodářství. Bylo by toho možné dosáhnout informováním spotřebitelů o tom, jaké náklady vznikají obchodníkovi v případě používání a/nebo zpracovávání určitého platebního nástroje. Souběžně s touto zelenou knihou Komise zahájí nezávislou hloubkovou studii s cílem posoudit pravděpodobný dopad větší transparentnosti na chování spotřebitelů se zaměřením na lepší pochopení reakcí spotřebitelů a jejich potřeb.

Otázky

15) Měli by obchodníci informovat spotřebitele o poplatcích, které hradí za používání různých platebních nástrojů? Měli by poskytovatelé platebních služeb být povinni informovat spotřebitele o transakčních poplatcích účtovaných obchodníkům / příjmech z mezibankovních poplatků získaných z transakcí zákazníků? Jsou tyto informace pro spotřebitele relevantní a ovlivňují jejich platební volby?

4.2.2. Vztah spotřebitel – obchodník: slevy, přirážky a další postupy řízení

Další možností, jak zvýšit transparentnost stanovování cen ve vztahu spotřebitel – obchodník a stimulovat používání nejúčinnějších platebních nástrojů, by mohlo být systematické a komplexní používání slev, přirážek a dalších postupů řízení (např. selektivní přijímání některých karet pouze nad určitou částku, výslovné uvedení preferovaných způsobů platby) ze strany obchodníka. To by mohlo motivovat k používání nejúčinnějších platebních prostředků. V souladu se zásadou „uživatel platí“ by náklady měli ze zásady hradit ti, kteří určitou službu využívají, a tyto náklady by neměly být rozděleny mezi širší skupinu.

Je rovněž odůvodněné posoudit potenciální zneužití, které by mohlo vyplynout z účtování přirážek, jako je nedostatek transparentnosti a praktických alternativních platebních nástrojů za účelem vyhnout se hrazení přirážky[19]. To je problém zejména v některých hospodářských odvětvích (např. oblast letecké dopravy). Obchodníci by neměli používat přirážky jako další

[19] Děje se tak v neprospěch spotřebitelů, kteří z toho důvodu v menší míře vybírají a porovnávají úplné cenové nabídky, viz studie britského úřadu Office of Fair Trading (OFT), „Payment surcharges – Response to the Which? super-complaint“, červen 2011.

zdroj příjmů, ale měli by je omezit na skutečné náklady na používání platebního nástroje, jak stanoví článek 19 směrnice o právech spotřebitelů[20].

Čl. 52 odst. 3 směrnice o platebních službách na vnitřním trhu výslovně zmocňuje obchodníky k používání přirážek a slev za používání příslušného platebního nástroje[21]. Členské státy však přesto mohou za jistých podmínek přirážky (nikoli však slevy) zakázat či omezit. Členské státy se rozhodly toto ustanovení na svých územích provádět zcela odlišnými způsoby. Odlišné vnitrostátní volby výrazně zvyšují složitost jednotného trhu a matou spotřebitele i obchodníky, zejména u přeshraničních transakcí.

Otázky

16) Je zapotřebí dále harmonizovat slevy, přirážky a další postupy řízení v celé Evropské unii pro platby kartou, platby přes internet a m-platby? Pokud ano, jakým směrem by se tato harmonizace měla ubírat? Například:

– měly by být některé metody (slevy, přirážky atd.) podporovány, a pokud ano, jak?

– mělo by být používání přirážek obecně povoleno za předpokladu, že se omezí na skutečné náklady na platební nástroj, které nese obchodník?

– mělo by být po obchodnících požadováno, aby přijímali jeden, široce užívaný, nákladově efektivní elektronický platební nástroj bez přirážky?

– měla by se na mikroplatby a případně také na alternativní digitální měny vztahovat zvláštní pravidla?

4.2.3. Vztah obchodník – poskytovatel platebních služeb

Transparentnost při stanovování cen platebních nástrojů a skutečných nákladů platebních transakcí by bylo možné zlepšit také prostřednictvím řešení vztahu obchodník – poskytovatel platebních služeb.

Některá pravidla uplatňovaná karetními systémy v současnosti způsobují, že je pro obchodníky obtížné ovlivňovat rozhodnutí spotřebitelů, který platební nástroj si zvolí, a omezují možnost obchodníků přijímat pouze vybrané karty. To poskytovatelům platebních služeb umožňuje uplatňovat vysoké mezibankovní poplatky, a tím se potenciálně zvyšují náklady na platby kartou a potlačuje se hospodářská soutěž. Jedná se o tato pravidla:

– pravidlo zákazu diskriminace („No Discrimination Rule“, NDR), podle něhož maloobchodníci nesmí vést zákazníky k používání platebního nástroje, který upřednostňují, prostřednictvím přirážek, nabízení slev nebo jiných forem řízení jejich chování;

– pravidlo akceptace všech platebních karet („Honour All Cards Rule“, HACR), podle něhož jsou obchodníci povinni přijímat všechny karty od stejné značky, i když se s nimi spojené poplatky liší[22];

---

20 Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/83/EU ze dne 25. října 2011 o právech spotřebitelů, Úř. věst. L 304, 22.11.2011, s. 64.

21 Směrnice o platebních službách na vnitřním trhu se však nevztahuje na platby v hotovosti nebo šekem.

22 V praxi lze pravidlo HACR vnímat jako dvě oddělená pravidla: přijímat karty od všech vydavatelů karet (např. jestliže obchodník přijímá karty Visa, které vydávají místní banky, měl by přijímat také

– používání jednotných poplatků (tzv. blending) uplatňované zúčtovacími subjekty. Na základě praxe blending účtují zúčtovací subjekty obchodníkům za platby kartou jen průměrný poplatek a neinformují obchodníky o výši různých transakčních poplatků uplatňovaných na jednotlivé kategorie karet.

Změny pravidel karetních systémů a postupů zúčtovacích subjektů by mohly obchodníkům poskytnout větší možnosti při jednáních se zúčtovacími poskytovateli platebních služeb, zejména na úrovni transakčních poplatků účtovaných obchodníkům, a zároveň rozšířit jejich možnosti pro ovlivňování rozhodování spotřebitelů. Mohly by snížit náklady na platby kartou v hospodářství a zvýšit pravděpodobnost, že obchodníci přijmou nové a konkurenční systémy.

Otázky

17) Mohly by změny pravidel karetních systémů a zúčtovacích subjektů zlepšit transparentnost a usnadnit nákladově efektivní stanovování cen platebních služeb? Byla by taková opatření účinná sama o sobě nebo by vyžadovala další doprovodná opatření? Vyžadovaly by tyto změny další kontroly a zajišťování rovnováhy nebo nová opatření ve vztazích obchodníků a spotřebitelů, aby nebyla dotčena práva spotřebitelů? Měly by být zahrnuty třístranné systémy? Mělo by se rozlišovat mezi spotřebitelskými platebními kartami a platebními kartami pro komerční klientelu? Existují nějaké zvláštní požadavky a důsledky pro mikroplatby?

4.3. Normalizace

Uživatelé plateb v Evropě (společnosti, spotřebitelé, obchodníci) budou plně těžit z hospodářské soutěže, svobody volby a efektivnějších platebních operací, bude-li dosaženo přeshraniční interoperability. To se vztahuje na všechny elektronické platby a zahrnuje více zúčastněných stran v platebním procesu v závislosti na platební metodě. Normalizace různých prvků (např. protokolů, rozhraní, aplikací, služeb) však musí být provedena důsledně[23], aby se minimalizovalo riziko uzavření trhu potenciálním konkurentům nebo inovacím.

Platby kartou

Jak bylo uvedeno výše, platba kartou zahrnuje výměnu dat mezi zúčtovacím a vydávacím PPS (doména A2I), ale také mezi obchodníkem (například prostřednictvím fyzického platebního terminálu) a zúčtovacím PPS (doména T2A).

V případě domény T2A chybějí společné normy pro přeshraniční transakce a v řadě případů i pro domácí transakce. Existuje několik soukromých iniciativ, které stanovují technické specifikace, jako je EPAS (Electronic Protocol Application Software) a C-TAP (Common Terminal Acquirer Protocol). Tyto projekty se však často na základě rozdílných komerčních zájmů vyvíjejí izolovaně a různými směry. Fragmentovaná normalizace má trojí účinek. Za prvé, neexistence společných norem omezuje výběr potenciálních poskytovatelů služeb na domácí zúčtovací PPS, a tím brání vytvoření konkurenčního jednotného trhu platebních služeb. Za druhé, obchodníci musí mít různé systémy a protokoly pro uskutečnění výměny dat

---

zahraniční karty) a přijímat karty všech typů (např. pokud obchodník přijímá spotřebitelské kreditní karty, musí přijímat také dražší karty určené pro komerční klientelu). Obecně nevidíme problém v pravidle přijímání karet od všech vydavatelů karet, ale zajímá nás dopad pravidla přijímání karet všech typů na hospodářskou soutěž.

[23] Část 7. Standardizační dohody, *Pokyny k použitelnosti článku 101 Smlouvy o fungování Evropské unie na dohody o horizontální spolupráci*, Úř. věst C 11, 14.1.2011, s. 1.

při zúčtovacím procesu – alespoň jeden na každou zemi, v níž působí, ale v řadě případů i více, což snižuje možnost centralizovat operace a omezuje zvyšování efektivnosti. Za třetí, neexistence společných norem v doméně T2A často znemožňuje akceptaci debetních karet v zahraničí – tato zkušenost spotřebitele je v rozporu s jednotným trhem a společnou měnou pro hotovostní platby v členských státech eurozóny.

V doméně A2I je situace podobně neuspokojivá. Zpracovávání mezibankovních plateb (autorizace, zúčtování a vypořádání transakcí) je v současné době založeno na různých pravidlech jednotlivých karetních systémů. Úplné oddělení systému a zpracování (viz bod 4.1.4) si vyžádá normy pro interoperabilitu systémů pro zpracovávání A2I. Standardizační úsilí podporované odvětvím v oblasti A2I je v současné době omezené a mezi všemi účastníky trhu se ještě obecně neujalo.

Třetí problém se týká certifikace. V každé zemi a pro každý karetní systém existují rozdílná kritéria a postupy posuzování povinné certifikace čipových karet, platebních terminálů atd. Tyto certifikační postupy jsou nezbytné pro zajištění bezpečnosti plateb, ale protože nejsou v Evropě harmonizovány, přináší to výrobcům karet a terminálů zbytečné a nadměrné náklady. Za účelem řešení tohoto problému byly spuštěny trhem řízené iniciativy OSeC (Open Standards for Security and Certification) a CAS (Common Approval Scheme). Zatímco první pokroky se zdají být slibné, na trhu zatím nepřinesly hmatatelné výsledky.

Evropská rada pro platební styk ustanovila zastřešující skupinu Cards Stakeholder Group (CSG), v níž jsou zastoupeni zástupci z klíčových odvětví, tj. obchodníci, zpracovatelé karetních plateb, karetní systémy, poskytovatelé platebních služeb a techničtí poskytovatelé. Skupina CSG vypracovává dokument SEPA Cards Standardisation Volume (Standardizace karetních transakcí SEPA), jehož páté vydání bylo uveřejněno v prosinci 2010. Cílem tohoto dokumentu je harmonizovat normy SEPA tak, aby „jakákoli karta SEPA mohla z technického hlediska fungovat na jakémkoli terminálu SEPA“, a podporovat harmonizované certifikační postupy a normy. Co se týče tvorby skutečně integrovaného trhu pro platební karty, jsou však zatím konkrétní výsledky omezené.

E-platby a m-platby

V říjnu 2010 uveřejnily Evropská rada pro platební styk a světová asociace mobilních operátorů GSMA dokument, který stanoví role a povinnosti mobilních operátorů a bank v oblasti správy bezkontaktních aplikací[24]. Bankovní/karetní sektor a operátoři mobilních sítí takto zahájili diskuse o spolupráci a standardizaci. Hmatatelných výsledků však ještě dosaženo nebylo a stále je třeba vyřešit několik velkých nedostatků za účelem vybudování stabilního ekosystému založeného na soudržných obchodních modelech m-plateb, které fungují i v zahraničí.

Standardizace v oblasti m-plateb by měla zajistit plnou interoperabilitu mezi řešeními m-plateb a upřednostňovat otevřené normy s cílem zajistit mobilitu spotřebitelů. Vzhledem ke specifičnosti m-plateb by standardizace měla řešit také problém přenosnosti aplikací m-plateb (tj. jak spotřebitelé převádějí své platební aplikace, pokud změní operátora mobilní sítě).

V případě e-plateb se zdá, že chybějící společné normy nepředstavují takový problém. Z části je tomu tak díky používání internetu jako společné platformy se stanovenými komunikačními

[24] http://www.europeanpaymentscouncil.eu/knowledge_bank_detail.cfm?documents_id=423.

protokoly. I když jsou e-platby zadávány přes internet, jsou pak často zpracovávány jako běžné platby kartou nebo přes platformy internetového bankovnictví. Proto na ně má negativní vliv spíše nedostatek interoperability mezi jednotlivými subjekty v řetězci platebního procesu (viz bod 4.4) než chybějící normy. Standardizace by navíc měla zajistit, že e- a m-platby nabízené spotřebitelům budou snadno dostupné a uživatelsky příjemné.

Otázky

18) Souhlasíte s tím, že by bylo užitečné používat společné normy pro karetní platby? Jaké jsou případné hlavní nedostatky? Existují kromě tří výše zmíněných (A2I, T2A, certifikace) nějaké jiné specifické aspekty karetních plateb, v jejichž případě by standardizace byla přínosná?

19) Dostačují stávající mechanismy řízení pro koordinaci, podněcování a zajišťování přijetí a provádění společných norem pro karetní platby v rozumném časovém rámci? Jsou všechny skupiny zainteresovaných subjektů řádně zastoupeny? Existují nějaké konkrétní způsoby, jak zlepšit řešení konfliktů a rychleji dospět k všeobecné shodě?

20) Měly by evropské orgány pro normalizaci, jako je Evropský výbor pro normalizaci (Comité européen de normalisation, CEN) nebo Evropský ústav pro telekomunikační normy (ETSI), hrát aktivnější roli ve standardizaci karetních plateb? Ve které oblasti vidíte největší potenciál pro zapojení těchto orgánů a jaké výsledky by takové zapojení mohlo přinést? Existují nějaké další nové nebo stávající orgány, které by mohly standardizaci karetních plateb usnadnit?

21) Co se týče e-plateb a m-plateb, existují podle Vás nějaké konkrétní oblasti, v nichž by větší standardizace byla nezbytná pro podporu základních principů, jako je otevřená inovace, přenosnost aplikací a interoperabilita? Pokud ano, jaké?

22) Měly by evropské orgány pro normalizaci, jako je CEN nebo ETSI, hrát aktivnější roli v oblasti standardizace e-plateb nebo m-plateb? V jaké oblasti vidíte největší potenciál pro zapojení těchto orgánů a jaké výsledky by takové zapojení mohlo přinést?

4.4. Interoperabilita mezi poskytovateli služeb

Spolupráce je klíčovým požadavkem v síťovém odvětví, jako jsou platby, protože každá platba vyžaduje dohodu mezi poskytovatelem platebních služeb plátce a poskytovatelem platebních služeb příjemce. Aby se zajistilo, že platba může být doručena jakémukoli příjemci, aniž by některý ze zúčastněných a zprostředkujících subjektů utrpěl nějakou újmu, je žádoucí vyšší úroveň koordinace ve formě úplné interoperability.

V souladu s návrhem Komise, který se vztahuje na bezhotovostní úhrady a inkaso, by se zásada interoperability mohla uplatňovat i na trhu platebních karet a současně by se měly řešit výše uvedené překážky, zejména v souvislosti s výběrem akvizitora a obchodními pravidly.

4.4.1. Interoperabilita v oblasti m-plateb

Trh mobilních plateb v Evropě je teprve v počáteční fázi vývoje. Jednou z hlavních překážek širšího zavedení m-plateb je podle všeho mrtvý bod, na kterém se ocitli operátoři mobilních sítí, tradiční PPS (banky) a další subjekty, jako jsou výrobci nebo vývojáři aplikací. Zdá se, že

operátoři mobilních sítí se snaží zachovat si v tomto podnikání kontrolu, alespoň pokud jde o jejich roli bezpečnostního správce služby. Subjekty působící v oblasti e-plateb zároveň usilují o rozšíření své působnosti i na prostředí mobilních telefonů (jak na vzdálené, tak bezkontaktní platby).

Celému platebnímu řetězci budou s největší pravděpodobností dominovat soukromé subjekty, které kontrolují normy, a tudíž i interoperabilitu: od samotných zařízení přes aplikační platformu až po správu zabezpečení. Za těchto okolností hrozí vážné riziko fragmentace v důsledku chráněných řešení. Kromě toho bychom neměli zapomínat na důležitost ostatních odvětví, jako je veřejná doprava (platby za jízdenky) nebo zdravotnictví (platby zdravotního pojištění vázané na karty), která se potenciálně podílejí na interoperabilitě, ale ve standardizační strategii nehrají hlavní roli.

4.4.2. Interoperabilita v oblasti e-plateb

Evropská rada pro platební styk se rozhodla nezavádět vlastní systém internetového bankovnictví a namísto toho navrhuje vytvoření rámce interoperability, který umožní soutěž mezi různými systémy a jednotlivým bankám umožní rozhodnout se, ke kterému systému se připojí. Zatím se k systému nemohou připojit žádní nebankovní poskytovatelé služeb[25]. Tři bankovní systémy[26] provedly ověření koncepce s cílem vyzkoušet interoperabilitu mezi systémy. Je příliš brzo na zjištění, zda by tento projekt již mohl být úspěšně rozšířen do podoby celounijního systému.

EBA Clearing, operátor pro zúčtování a vypořádání plateb s téměř 70 zúčastněnými bankami, zároveň oznámil zavedení iniciativy e-plateb založených na internetovém bankovnictví. Očekává se, že pilotní systém bude spuštěn v květnu 2012.

4.4.3. Interoperabilita a konkurence

Je třeba rozlišovat mezi technickou interoperabilitou a komerční interoperabilitou, tedy možností, aby si obchodníci mohli zvolit zúčtovací subjekt a zákazníci subjekt vydávající bez ohledu na to, kde se nacházejí. Je rovněž důležité řešit problémy interoperability v třístranných systémech v porovnání s čtyřstrannými systémy.

Otázky

23) Existuje v současnosti nějaký segment platebního řetězce (plátce, příjemce platby, PPS příjemce platby, zpracovatel, systém, PPS plátce), kde jsou nedostatky v oblasti interoperability obzvláště výrazné? Jak by měly být řešeny? Jaká míra interoperability by byla zapotřebí, aby se zamezilo fragmentaci trhu? Je možné určit minimální požadavky na interoperabilitu, zejména u e-plateb?

24) Jak by mohl být vyřešen mrtvý bod v oblasti interoperability m-plateb, na němž se v současnosti nacházejí zainteresované subjekty, a pomalý pokrok v oblasti e-plateb? Jsou stávající úpravy v oblasti mechanismů řízení dostatečné pro koordinaci, řízení a zajištění interoperability v přiměřeném časovém rámci? Jsou všechny skupiny zainteresovaných subjektů řádně zastoupeny? Existují nějaké konkrétní způsoby, jak by bylo možné zlepšit řešení konfliktů a rychleji dospět k všeobecné shodě?

---

[25] Evropská komise zahájila řízení ve věci standardizace, aby v oblasti e-plateb zajistila interoperabilitu: http://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=1_39876.

[26] iDEAL (nizozemský), EPS (rakouský) a Giropay (německý).

4.5. Zabezpečení plateb

Zabezpečení maloobchodních plateb představuje zásadní předpoklad pro uživatele plateb i obchodníky. Spotřebitelé jsou oprávněně ostražití vzhledem k tomu, jak často se v tisku píše o podvodech a případech zneužití údajů, a proto jsou zvláště citliví na otázky zabezpečení karetních a internetových plateb. Veřejná konzultace o budoucnosti elektronického obchodu na vnitřním trhu tuto skutečnost potvrdila a označila zabezpečení plateb za jednu z klíčových překážek, která zabraňuje rozsáhlejšímu přechodu na elektronický obchod.

Požadavky na zabezpečení zahrnují zejména prevenci podvodů. Pokračující nahrazování karet zabezpečených jen prostřednictvím podpisu (vybavených magnetickým proužkem pro čtení karty) kartami chráněnými čipem a PINem (v souladu s EMV) pomáhá na úrovni EU významným způsobem omezovat podvody v místech prodeje. Na konci roku 2010 již bylo přibližně 90 % všech platebních terminálů v místech prodeje a 80 % všech platebních karet v EU v souladu s EMV. Ačkoli to pomohlo snížit počet podvodů v oblasti fyzických platebních transakcí, podvodné činnosti se nyní ve zvýšené míře přesouvají do oblasti karetních transakcí na dálku, zejména plateb přes internet. Karetní transakce na dálku představují pouze malý podíl všech karetních transakcí, ale již nyní tvoří většinu ze všech případů podvodů. Elektronické platby, které nejsou prováděny prostřednictvím karty, se také snadno stávají terčem podvodu. Potenciální ochranná opatření pro internetové bankovnictví nebo další internetové platební transakce zahrnují tzv. dvoufaktorovou autentizaci, tj. použití PINu v kombinaci s jednorázovým transakčním kódem například zaslaným přes SMS nebo vygenerovaným pomocí speciálního zařízení. Nicméně je třeba vzít v potaz kompromis mezi zabezpečením, rychlostí a snadností používání.

Druhým důležitým aspektem v této oblasti je ochrana údajů. Všechny platební prostředky zmiňované v tomto dokumentu s sebou nesou zpracovávání osobních údajů a používání elektronických komunikačních sítí. Citlivé údaje zákazníků by měly zůstat v rámci zabezpečené platební infrastruktury jak z hlediska zpracování, tak z hlediska uchování údajů. Směrnice 95/46/ES[27] a 2002/58/ES[28] stanoví právní rámec, který se vztahuje na zpracovávání osobních údajů v EU a řídí zpracovávací činnosti prováděné v této souvislosti různými subjekty, jež se podílejí na platební operaci. Jedná se o hlavní odpovědnost všech tržních subjektů podílejících se na platební transakci. Je zásadní, aby hned na začátku byly vytvořeny autentizační mechanismy pro platební transakce, které zahrnují nezbytná opatření pro zajištění dodržování požadavků ochrany údajů. Počet stran, které mají přístup k autentizačním údajům během platební transakce nebo po ní, by měl být omezen na ty, které jsou naprosto nezbytné pro provedení transakce.

Integrovaný trh zabezpečených internetových plateb by dále mohl usnadnit boj proti webovým stránkám, na nichž je nabízen nedovolený obsah nebo prodáváno padělané zboží. Na základě vhodných předem stanovených postupů by poskytovatelé platebních služeb mohli být povinni odmítnout provést finanční transakce na webových stránkách, které byly v minulosti označeny za nelegální.

---

[27] Směrnice Evropského parlamentu a Rady 95/46/ES ze dne 24. října 1995 o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů a o volném pohybu těchto údajů, Úř. věst. L 281, 23.11.1995, s. 31.

[28] Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2002/58/ES ze dne 12. července 2002 o zpracování osobních údajů a ochraně soukromí v odvětví elektronických komunikací (směrnice o soukromí a elektronických komunikacích), Úř. věst L 201, 31.7.2002, s. 37.

Otázky

25) Domníváte se, že fyzické transakce, včetně transakcí s kartami splňujícími EMV a bezkontaktních m-plateb, jsou dostatečně zabezpečené? Pokud ne, jaké jsou nedostatky v zabezpečení a jak by bylo možné je řešit?

26) Jsou zapotřebí další požadavky (např. dvoufaktorová autentizace nebo používání zabezpečených platebních protokolů) na zabezpečení plateb na dálku (plateb platební kartou, e-plateb nebo m-plateb)? Pokud ano, jaké konkrétní přístupy/technologie jsou nejúčinnější?

27) Mělo by být zabezpečení plateb podloženo regulačním rámcem, případně ve spojení s dalšími iniciativami digitální autentizace? Na které kategorie tržních subjektů by se tento rámec měl vztahovat?

28) Jaké jsou nejvhodnější mechanismy pro zajištění ochrany osobních údajů a shody s právními a technickými požadavky stanovenými právními předpisy EU?

5. PROVÁDĚNÍ/ŘÍZENÍ STRATEGIE

5.1. Řízení systému SEPA

Systém SEPA byl doposud převážně řízen jako samoregulační projekt, zřízený a spravovaný evropským bankovním odvětvím prostřednictvím Evropské rady pro platební styk (EPC) se silnou podporou ECB a Komise. Za řízení systémů a rámců SEPA a zavádění nových pravidel nebo změn těchto systémů a rámců odpovídá plenární zasedání EPC. Pokud jde o členství v EPC, kromě bank je nyní jedno místo vyhrazeno pro platební instituce, ale jiní poskytovatelé platebních služeb, zpracovatelé, účastníci trhu na straně dodávky (např. prodejci softwaru, výrobci terminálů) a uživatelé zastoupeni nejsou.

Za účelem zlepšení zapojení zainteresovaných subjektů do řízení systému SEPA na úrovni EU Komise a ECB v březnu 2010 společně zřídily řídící orgán na vysoké úrovni, „Radu SEPA“. Ta spojuje zástupce na vysoké úrovni ze strany poptávky a dodávky na platebním trhu. Jejím cílem je podporovat vytvoření integrovaného trhu maloobchodních plateb v eurech a dospět ke shodě ohledně dalších kroků k dokončení systému SEPA. Nemá žádné legislativní pravomoci a nemůže ukládat závazná ustanovení.

Po přijetí nařízení, kterým se stanoví technické požadavky pro úhrady a inkasa v eurech, může být vhodné, aby se do správy SEPA aktivněji zapojily i orgány EU. V této souvislosti by bylo možné v oblasti legislativního a regulačního dohledu uvažovat o výraznější roli například ECB, Komise nebo Evropského orgánu pro bankovnictví (EBA).

Otázky

29) Jak hodnotíte stávající mechanismy řízení systému SEPA na úrovni EU? Můžete uvést nějaké slabé stránky, a pokud ano, máte nějaký návrh, jak řízení systému SEPA zlepšit? Jaká celková rovnováha mezi regulačním a samoregulačním přístupem by podle Vás byla vhodná? Souhlasíte, že by evropští regulátoři a orgány dohledu měli hrát aktivnější úlohu při dalším vývoji projektu SEPA?

5.2. Řízení v oblasti plateb kartou, m-plateb a e-plateb

Za účelem zlepšení zapojení zainteresovaných subjektů stanovila EPC fórum zainteresovaných subjektů ze strany zákazníků (Customer Stakeholders Forum, které se zabývá systémem bezhotovostních úhrad SEPA a systémem přímého inkasa SEPA) a skupinu zainteresovaných subjektů v oblasti platebních karet (Cards Stakeholders Group, která se zabývá karetními platbami). Oběma těmto subjektům předsedá EPC společně se zástupci koncových uživatelů. Na straně samoregulace rámec SEPA pro platební karty (SCF) přijatý EPC, který má status dobrovolného kodexu chování a který ještě vyžaduje další vyjasnění, stanoví zásady a podmínky, které musí banky, zpracovatelé a karetní systémy splňovat, aby byli v souladu s SCF nebo SEPA. I přes silnou motivaci operátorů ochotných přijímat platby v eurech pro zajištění shody se SEPA však SCF nemá jednomyslnou podporu všech zainteresovaných subjektů a neexistuje žádný formální mechanismus pro interpretaci, sledování a vymáhání shody karetních systémů se systémem SEPA ani pro řešení potenciálních sporů.

V oblastech, jako je vytváření řádného rámce pro e-platby a m-platby, integrační snahy vykazují hmatatelné výsledky jen pomalu, čímž se zpožďuje dosažení interoperability, inovace, větší možnosti volby a úspor z rozsahu. Bezvýchodné situace a nejistota mohou způsobit, že účastníci trhu zaujmou vyčkávací postoj. Vzhledem k současnému nedostatečnému zapojení se do iniciativy, která je tak důležitá pro evropské hospodářství jako celek, vyžaduje vytvoření integrovaného trhu komplexní přístup zahrnující regulaci, samoregulaci a shodu s právními předpisy v oblasti hospodářské soutěže a jejich vymáhání.

Otázky

30) Jak by měly být řešeny aktuální aspekty řízení v oblasti standardizace a interoperability? Je potřeba posílit zapojení jiných zainteresovaných subjektů než bank, a pokud ano, jak (např. veřejné konzultace, memorandum zainteresovaných subjektů o porozumění, pověřit Radu SEPA vydáváním pokynů k některým technickým normám atd.)? Mělo by být ponecháno na účastnících trhu, aby zajistili integraci trhu v celé EU, a zejména, aby rozhodovali o tom, jestli a za jakých podmínek by měly být platební systémy v jiných měnách než v eurech sladěny se stávajícími platebními systémy v eurech? Pokud ne, jak by bylo možné tuto otázku řešit?

31) Měly by mít veřejné orgány nějakou roli v této souvislosti, a pokud ano, jakou? Bylo by například možné uvažovat o memorandu o porozumění mezi evropskými veřejnými orgány a EPC, kterým se stanoví harmonogram / pracovní plán, konkrétní požadované výsledky („milníky“) a konkrétní termíny?

6. OBECNÉ POZNÁMKY

Otázky

32) Tento dokument se zabývá konkrétními aspekty, které se týkají fungování platebního trhu v případě plateb kartou, e-plateb a m-plateb. Byly podle Vás některé důležité otázky vynechány nebo nedostatečně zastoupeny?

7. DALŠÍ KROKY

Vyzýváme všechny zainteresované strany, aby k výše uvedeným dotazům předložily svá stanoviska. Příspěvky by měly být zaslány na tuto adresu tak, aby je Komise obdržela **nejpozději do 11. dubna 2012: markt-sepa@ec.europa.eu**.

Příspěvky nemusí reagovat na všechny zde položené otázky. Uveďte tedy prosím jasně, ke kterým otázkám se Váš příspěvek vztahuje. Je-li to možné, uveďte konkrétní argumenty pro a proti možnostem a přístupům uvedeným v tomto dokumentu.

V návaznosti na tuto zelenou knihu a na základě obdržených reakcí Komise oznámí další kroky do druhého čtvrtletí roku 2012. Případné návrhy budou přijaty ve čtvrtém čtvrtletí roku 2012 nebo prvním čtvrtletí roku 2013. Jakýkoli budoucí legislativní nebo nelegislativní návrh bude doplněn rozsáhlým posouzením dopadů.

Příspěvky budou zveřejněny na internetu. Je důležité, abyste si přečetli specifické prohlášení o ochraně osobních údajů, které je k této zelené knize přiloženo a které obsahuje informace, jak budou Vaše osobní údaje a příspěvky zpracovány.

Příloha 1: Používání různých platebních nástrojů

Graf 1: Bezhotovostní platby v EU – objem podle platebního nástroje

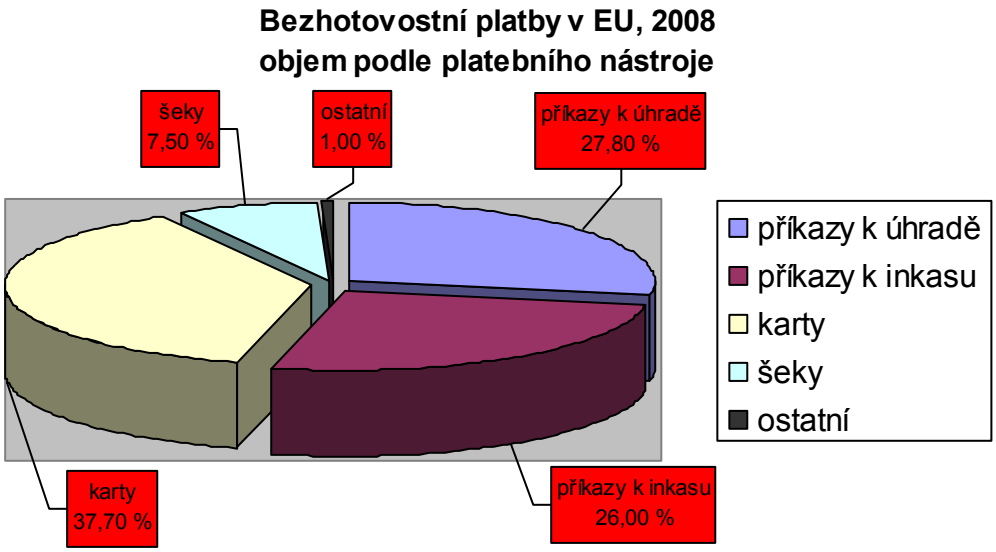

Zdroj: ECB, srovnávací tabulky, maloobchodní transakce

Tabulka 1: Platby kartou v EU (2009)

Členský stát	Počet vydaných platebních karet na obyvatele	Počet transakcí platební kartou na obyvatele[29]	Průměrná výše transakce platební kartou na kartu (EUR)	Počet transakcí v prodejních místech na kartu[30]	Roční výše transakcí v prodejních místech na kartu (EUR)
Belgie	1,78	92	55	52	2 843
Německo	1,54	30	64	20	1 247
Estonsko	1,37	116	17	85	1 405
Irsko	1,22	72	73	56	4 237
Řecko	1,35	8	101	5	487
Španělsko	1,62	47	46	27	1 234
Francie	1,35	107	49	80	3 905
Itálie	1,15	24	80	22	1 788
Kypr	1,54	40	87	25	2 072
Lucembursko	2,00	109	76	57	4 166
Malta	1,55	27	63	18	1 108
Nizozemsko	1,83	125	42	68	2 902
Rakousko	1,24	46	63	28	1 395
Portugalsko	1,89	100	39	53	2 060

[29] Vyjma transakcí kartou s funkcí elektronických peněz.

[30] Transakce v místě prodeje; zahrnují transakce na terminálech nacházejících se v členském státě nebo mimo jeho území.

Slovinsko	1,66	54	37	32	1 187
Slovensko	0,94	21	57	15	596
Finsko	1,74	172	34	100	3 402
Mezisoučet za eurozónu	**1,45**	**58**	**52**	**40**	**2 066**
Bulharsko	1,01	2	78	2	138
Česká republika	0,89	17	38	21	813
Dánsko	1,25	180	47	129	5 875
Lotyšsko	1,10	43	20	37	698
Litva	1,29	28	18	22	384
Maďarsko	0,88	18	27	21	1 028
Polsko	0,87	18	25	21	539
Rumunsko	0,60	4	39	7	251
Švédsko	1,85	182	40	89	2 735
Spojené království	2,33	132	58	56	3 294
Celkem EU-27	**1,45**	**63**	**52**	**43**	**2 194**

Zdroj: Statistiky platebního cyklu ECB, únor 2011.

Příloha 2: Doplňující informace o poplatcích MIF

Mezibankovní poplatky (MIF) mohou být stanoveny jako procento, paušální poplatek nebo kombinovaný poplatek (procento a paušální poplatek). V EU se používá široká škála mezibankovních poplatků. Ne všechny tyto poplatky jsou veřejně známé. Nicméně na základě neformálních a formálních ujednání s Evropskou komisí společnosti MasterCard a Visa Europe v současnosti zveřejňují mezibankovní poplatky, které stanovily (v řadě zemí jsou mezibankovní poplatky stanoveny místními bankovními subjekty v rámci systémů MasterCard a Visa, které poplatky obvykle nezveřejňují). Pokud jde o společnosti MasterCard a Visa Europe, mezibankovní poplatky se v závislosti na kategorii karet a zemi pohybují od nuly (švýcarské Maestro) do 1,62 % (polské debetní karty MasterCard) a 1,90 % (debetní karty Visa a karty pro komerční klientelu Visa v Polsku).

V rámci neformálního ujednání s Komisí snížila společnost MasterCard své mezibankovní poplatky pro přeshraniční transakce uskutečňované prostřednictvím spotřebitelských debetních a kreditních karet na 0,20 % u debetních a 0,30 % u kreditních karet. Společnost Visa Europe snížila své mezibankovní poplatky pro přeshraniční transakce uskutečňované prostřednictvím spotřebitelských debetních karet a transakce s těmito kartami v devíti členských státech EU na 0,20 %. Jako měřítko uplatňované v těchto ujednáních sloužil tzv. test MIT (metodika lhostejnosti obchodníka). V rámci tohoto testu se mezibankovní poplatky stanoví na takové úrovni, kdy maloobchodníkům platba kartou nepřináší vyšší náklady než hotovostní platba, takže je maloobchodník lhostejný k tomu, jaký způsob platby zákazník zvolí. Tuto úroveň lze tedy chápat jako úroveň, která zajistí, že obchodníci a jejich zákazníci získají některé z výhod, které poplatky MIF údajně přinášejí. V některých případech orgány pro hospodářskou soutěž přijaly formální nebo neformální ujednání ohledně konkrétních úrovní mezibankovních poplatků a dalších podmínek[31].

Čtyřstranné a třístranné systémy

Mezibankovní poplatky se uplatňují při transakcích v místě prodeje s platebními kartami, tj. transakcích, které držitel karty provádí u obchodníka. V čtyřstranném systému vydávající PPS uzavírá smlouvu s držitelem karty (plátce) a obchodník uzavírá smlouvu se zúčtovacím PPS (nebo PPS příjemce platby) za účelem zúčtování plateb kartou uskutečněných na jeho terminálu. Za své služby zúčtovací PPS účtuje obchodníkovi tzv. transakční poplatky.

Mezibankovní poplatky jsou u těchto systémů poplatky, které účtuje vydávající PPS za transakce prováděné kartami, které vydal. Náklady na tyto poplatky nese zúčtovací PPS a poté se přenášejí na obchodníky prostřednictvím zvýšených transakčních poplatků. Mezibankovní poplatek tedy do značné míry určuje cenu, kterou PPS účtuje obchodníkovi za přijímání karet. Mezibankovní poplatky tak ovlivňují cenovou soutěž mezi zúčtovacími PPS ke škodě obchodníků a jejich zákazníků[32], zejména v kombinaci s dalšími obchodními postupy uvedenými v bodě 4.1 a 4.2 tohoto dokumentu.

---

31 Visa, MasterCard, Pagobancomat, Groupement.

32 Viz rozhodnutí Komise určená společnostem MasterCard a Visa — rozhodnutí Komise ze dne 19. prosince 2007 týkající se řízení podle článku 81 Smlouvy o ES a článku 53 Dohody o EHP — Věc COMP/34.579 — MasterCard, Věc COMP/36.518 — EuroCommerce, Věc COMP/38.580 — Platební karty pro komerční klientelu; a rozhodnutí Komise ze dne 8. prosince 2010 týkající se řízení podle článku 101 Smlouvy o fungování Evropské unie a článku 53 Dohody o EHP — Věc COMP/39.398 — Visa MIF.

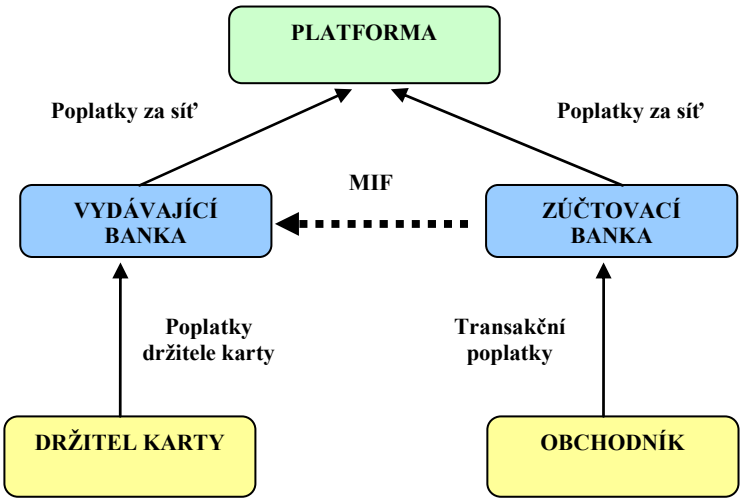

Třístranné karetní systémy, někdy označované jako „vlastnické“ systémy („proprietary schemes“), se od čtyřstranných systémů liší v tom, že transakce zahrnuje pouze plátce / držitele karty, příjemce platby / obchodníka a systém, zatímco u čtyřstranného systému transakce zahrnuje plátce / držitele karty, vydávajícího PPS (nebo PPS plátce), příjemce platby / obchodníka a jeho PPS (zúčtovací PPS nebo PPS příjemce platby). To znamená, že v posledně zmiňovaném případě je role systému převážně omezena na poskytování infrastruktury.

V třístranném systému je zapojen pouze jeden PPS, který je zároveň vydavatelem a zúčtovacím subjektem. Pokud však systém vydává licence několika PPS k vydávání karet a zúčtování transakcí, nejedná se o „čistě“ třístranný systém, ale připomíná čtyřstranný systém.

„Čistě“ třístranné systémy nemají mezibankovní poplatky výslovně dohodnuté mezi PPS. Jsou zde jen poplatky, které hradí držitel karty (roční poplatky, poplatky za transakci atd.), a transakční poplatky, které hradí maloobchodník. Systém nicméně může používat vybrané poplatky k dotování jedné části nebo druhé (tj. obchodníka nebo držitele karty), což vede ke vzniku skrytých mezibankovních poplatků.